

Trestnoprávna zodpovednosť stavebných inžinierov

Stavební inžinieri zohrávajú kľúčovú úlohu v procese navrhovania, plánovania a realizácie projektov, ktoré ovplyvňujú nielen stavby, ale aj životy ľudí a celú spoločnosť. Preto ich práca podlieha významným právnym a etickým normám.

Trestnoprávna zodpovednosť stavebných inžinierov predstavuje mechanizmus, ktorý má za cieľ zabezpečiť, aby si profesionáli v tomto odvetví plnili svoje povinnosti zodpovedne, s dôrazom na bezpečnosť, kvalitu a dodržiavanie zákonov. **„Hlavným cieľom trestnoprávnej zodpovednosti stavebných inžinierov je ochrana verejnosti pred následkami neodbornej práce, zanedbaním povinností alebo vedomým porušovaním legislatívy,“** vysvetľuje predseda Slovenskej komory stavebných inžinierov Vladimír Benko. Zodpovednosť zabezpečuje, že inžinieri budú postupovať v súlade s predpismi, čím sa minimalizuje riziko nehôd, kolapsu stavieb, ohrozenia životov a životného prostredia. **„Okrem toho funguje ako preventívny nástroj, ktorý profesionálov motivuje k obozretnosti a etickému správaniu,“** dodáva prof. Benko.

Legislatíva hrá prím

Nielen u nás, ale aj vo svete existuje mnoho prípadov, ktoré ilustrujú dôsledky zanedbania povinností stavebných inžinierov. Nešťastné udalosti, ako je zrútenie Rana Plaza v Bangladéši (2013), kde prišlo o život vyše 1 100 ľudí, poukázali na dôležitosť zodpovednosti stavebných odborníkov. V tomto prípade boli odhalené chyby v návrhu budovy a nedostatočný dohľad. V niektorých projektoch neboli dodržané normy požiarnej bezpečnosti, čo viedlo k tragédiám, ako bol požiar veže Grenfell v Londýne (2017). Aj viaceré projekty realizované bez ohľadu na environmentálne regulácie môžu viesť k degradácii životného prostredia, znečisteniu alebo závažným ekologickým škodám. V podobných prípadoch je dôležité už pri projektovaní držať sa legislatívy. **„Na Slovensku sú stavební inžinieri viazaní zákonmi, ktoré definujú**

ich povinnosti a zodpovednosť. Zákony o výstavbe, bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci stanovujú rámec, v ktorom musia profesionáli pôsobiť,“ pripomína prof. Benko. Okrem toho máme trestný zákon, ktorý obsahuje ustanovenia o všeobecnom ohrození a trestných činoch proti životu a zdraviu, ktoré sa môžu vzťahovať na porušenie povinností inžinierov. A medzinárodné predpisy, ktoré zahŕňajú napríklad smernice EÚ, ktoré harmonizujú legislatívu v oblasti bezpečnosti a kvality stavieb.

Podme do praxe

Trestnoprávna zodpovednosť teda plošne pomáha nielen zabezpečiť bezpečnosť a kvalitu stavebných projektov, ale zároveň aj zvyšuje dôveru verejnosti v odborníkov a systém. **„Trestnou zodpovednosťou sa rozumie právna povinnosť jednotlivca niesť dôsledky za spáchanie trestného činu,“** hovorí advokát Roman Hriadel. Znamená to, že ak osoba poruší trestný zákon, môže byť stíhaná, súdená a v prípade dokázania viny aj potrestaná. **„V slovenskom práve sa trestná zodpovednosť riadi Trestným zákonom a začína sa v momente, keď osoba dovърší 14 rokov. Výnimku tvoria právnické osoby, ktoré môžu byť tiež trestne zodpovedné podľa zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb,“** dopľňa advokát Hriadel. Trestná zodpovednosť môže viesť k rôznym trestom, ako sú väzenie, peňažný trest, zákaz činnosti, či verejnoprospešné práce. Sú však aj prípady, kedy sa firma môže zbaviť trestnej zodpovednosti. **„Áno, ak preukáže, že vykonala všetky potrebné opatrenia, aby zabránila trestnej činnosti, napríklad zavedením etických kódexov, interných kontrol, prípadne školení pre zamestnancov,“** súhlasí JUDr. Hriadel a dodáva: **„Spáchanie trestného činu sa právnickej osobe nepričíta aj vtedy, ak preukáže, že vynaložila všetko úsilie, ktoré možno od nej spravodlivo požadovať, aby zabránila spáchaniu trestného činu, najmä tým, že zaviedla a vykonávala účinné mechanizmy kontroly riadiacich a rozhodovacích procesov vrátane prijatia primeraných opatrení, ktoré zodpovedajú uznávaným a použiteľným postupom na minimalizáciu rizík protiprávneho konania.“** Kedy je stavebný inžinier trestne zodpovedaný? **„Trestná zodpovednosť môže vzniknúť v prípadoch, keď poruší zákonné alebo odborné povinnosti, napríklad navrhne**

stavbu v rozpore s bezpečnostnými normami,“ pridáva JUDr. Hriadel konkrétne príklady. Zodpovednosť prichádza aj vtedy, keď odborník koná úmyselne alebo z nedbanlivosti – teda buď vedome riskuje, alebo nekoná s potrebnou odbornou starostlivosťou. **„Podľa závažnosti skutku môže súd uložiť vysoké pokuty, zákaz vykonávať inžiniersku činnosť a pri vážnych činoch, ak napríklad príde k úmrtiam, aj podmiennečné alebo nepodmiennečné odňatie slobody,**“ uzatvára advokát Hriadel.

Prevenencia rizika trestnoprávných dôsledkov

Aby stavební inžinieri minimalizovali riziko trestnoprávných dôsledkov, môžu podniknúť viaceré kroky. Medzi ne patrí dodržiavanie štandardov. **„Dbajte na dodržiavanie národných aj medzinárodných noriem pri návrhu a realizácii projektov,**“ nabáda predseda SKSI Benko. Pri objasňovaní potenciálnych problémov pripomína aj vedenie presnej dokumentácie o rozhodnutiach a postupoch. A treba podčiarknuť aj etiku. **„Dôležitým aspektom je transparentnosť a odolnosť voči tlakom, ktoré by mohli viesť k obchádzaniu pravidiel,**“ súhlasí prof. Benko.

Trestnoprávna zodpovednosť stavebných inžinierov je kľúčová pre udržanie bezpečnosti, kvality a integrity stavebných projektov. Aj keď si mnohí profesionáli uvedomujú dôležitosť svojich povinností, legislatívny rámec a trestnoprávne mechanizmy slúžia ako nevyhnutný prostriedok na ochranu verejnosti. S dôrazom na transparentnosť, vzdelávanie a dodržiavanie pravidiel môžu inžinieri prispieť k bezpečnejšiemu a udržateľnejšiemu svetu.